

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึง ความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ความเป็นมา และโครงสร้างของหลักสูตรฉบับ พ.ศ.๒๕๑๘ การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรใหม่ ของกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินงานและปัญหาของกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา ๑๑ ทั้งนี้เพื่อศึกษาทฤษฎี หลักการ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ในอันที่จะเป็นแนวทาง เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรฉบับ พ.ศ.๒๕๑๘

จุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปก็คือการมีส่วนช่วยแก้ปัญหาสังคมและสภาพแวดล้อม เพื่อนำสังคมไปสู่แนวทางที่พึงประสงค์ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาจึงได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมต่อรัฐบาล เพื่อจัดกระทำในโอกาสต่อไป และหัวข้อวิจัยที่ผู้เขียนได้จัดทำเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่นี้ ก็เป็นเพียงแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จสมบูรณ์เต็มโครงการที่ไดวางไว้

ถ้าจะกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาในแง่เศรษฐศาสตร์ ก็คือการทำให้งานที่มีอยู่ในแต่ละประเทศเป็นงานที่มีคุณภาพและสมรรถภาพสูง สามารถผลิตสินค้าและบริการได้สูงทั้งปริมาณและคุณภาพเพียงพอกับความต้องการในระบบเศรษฐกิจของตน และในแง่การศึกษาที่จะต้องนับบทบาทสำคัญ ๓ ประการ คือ^๒

๑. ให้ความรู้ขั้นพื้นฐานแก่บุคคล และฝึกให้มีความสามารถในอันที่จะรับการฝึกอบรมงานอาชีพในระดับของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

---

^๑รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม, (กรุงเทพฯ : ศูนย์การทหารราบ, ๒๕๑๘), หน้า ๘

^๒บุญชนะ อัครถาวร, บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาเศรษฐกิจ" ขอคิดฝึกหัดครู จากการสัมมนา สอ. เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๕๒ หน่วย ศน. ๘๘. หน้า ๕๘

๒. ปีกอบรมิให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่ม

๓. ปีกอบรมิในคานหนาที่ศีลธรรมจรรยา

เมื่อมาคำนึงถึงสภาพปัจจุบันก็จะเห็นว่าการศึกษาของไทยนั้นเต็มไปด้วยปัญหา และมีเพราะวาระบบการศึกษาอย่างเดีวที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านั้น แต่เป็นเพราะระบบเศรษฐกิจและการเมืองอยู่ในสภาพที่สับสนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงสร้างปัญหาให้แกการศึกษาเกินกว่าที่จะแก้ไขได้โดยวิธีเดิม จึงหันมาหาวิธีการปฏิรูปการศึกษาทางด้านหลักสูตร ระบบโรงเรียน และการบริหารการศึกษา

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา เพราะ "การพัฒนาหลักสูตรมีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคน การกระทำใด ๆ ไม่ว่าทอส่วนใดหรือทอส่วนของหลักสูตร ขอมหมายถึงการกระทำทอคน จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรคือการพัฒนาคน การสร้างหลักสูตรคือการสร้างคน และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็คือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคน บางคนจึงถือว่าหลักสูตรก็คือคน จึงควรพิจารณาคนเป็นประเด็นแรก" นี้ก็คือทัศนะหนึ่งของนักการศึกษาที่มีต่อหลักสูตร ความหมายของหลักสูตร

ก่อนที่จะกล่าวถึงหลักสูตร จะขอกกล่าวถึงความหมายของหลักสูตร เสียก่อนเพื่อจะได้มีแนวคิดไปในแนวเดียวกัน เกี่ยวกับเรื่องของหลักสูตร

คำว่าหลักสูตร เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้มากมาย อาทิเช่น

จรรยา มิลินทร์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "หลักสูตรคือประสมการณ์ทั้งหมดของเด็กที่โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบจัดให้"

ภิญโญ สาธร กล่าวในแง่ของนักบริหารการศึกษาวา "หลักสูตรน่าจะหมายถึงโครงการการศึกษาที่กำหนดให้นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามแผนการศึกษา

---

^๑ปรีชา ชรรณมา, "การพัฒนาหลักสูตรไทย", ประมวลบทบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร, กองพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพฯ : ศรุสภา, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐.

^๒จรรยา มิลินทร์, การศึกษาแบบใหม่เบื้องต้น, (พระนคร : สามมิตร, ๒๕๐๑), หน้า ๕๐

^๓ภิญโญ สาธร, หลักบริหารการศึกษา, (พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๔๐๔

ถนอม มากะจันทร์ กล่าวไว้^๖ หลักสูตรหมายถึงงานที่โรงเรียนกำหนดขึ้นด้วยความไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และหวังว่าจะก่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคนหนึ่งหรือคณะหนึ่ง

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรหมายถึงบรรดาประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนพึงปรารถนา

ทาบามา (Taba) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรทุกชนิด ไม่ว่าจะ มีรูปแบบอย่างไร ควรประกอบด้วยองค์ประกอบ ๔ อย่าง เป็นอย่างน้อย คือ^๗

๑. ความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมายเฉพาะวิชา
๒. เนื้อหาวิชา
๓. ระเบียบวิธีสอนหรือการจัดการเรียนการสอน
๔. โครงการประเมินผลการเรียนการสอน

โดยสรุปแล้วหลักสูตรไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใดก็ตาม จะต้องมีส่วนประกอบดังนี้

- ๑) จะต้องมี ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เจาะจงลงไป
- ๒) มีการเลือกและการจัดระเบียบของเนื้อหา
- ๓) จะต้องแสดงออกถึงวิธีการเรียนการสอน
- ๔) จะต้องมีวิธีการวัดผลรวมอยุ่ด้วย

องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบไปด้วย

๑. ความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งปรากฏว่าประเทศต่าง ๆ ได้ตั้งจุดหมายและจุดประสงค์ทางการศึกษาของตนไว้แตกต่างกันไป ทั้งนี้เป็นเพราะแต่ละประเทศย่อมมีปรัชญาการศึกษา พื้นฐานทางวัฒนธรรม นโยบายของรัฐบาลและตัวประกอบอื่น ๆ ที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดจุดหมายของการศึกษาแตกต่างกัน คร.สุเมิตร คุณานุกร ให้ความเห็นไว้ว่า

---

^๖ถนอม มากะจันทร์, ทฤษฎีการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร, (พระนคร : วัฒนาพานิช ๒๕๑๔), หน้า ๒๘

^๗Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1962), p.10

"ความมุ่งหมายในระดับหลักสูตรนี้ จะมีความแคบและเฉพาะเจาะจงลงมาอีกตามสภาพและความต้องการของแต่ละโรงเรียน" ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กล่าวถึงนี้เป็นความมุ่งหมายทั่วไป เป็นจุดหมายที่เขียนขึ้นเพื่อให้เห็นเป็นแนวทางกว้าง ๆ ว่า ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ใด ๆ ก็ตาม ต้องการจะให้เกิดผลแก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง มักจะเขียนด้วยข้อความกว้าง ๆ ไม่จำเพาะเจาะจงนัก ยังมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอีกชนิดหนึ่ง เป็นจุดมุ่งหมายระดับการสอน คือจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมซึ่งกำหนดไว้เป็นระดับของพฤติกรรม ๓ ประเภทคือ

๑.๑ ระดับของพฤติกรรมประเภทความรู้ความเข้าใจ (Cognitive domain)

๑.๒ ระดับของพฤติกรรมประเภทความเปลี่ยนแปลงในจิตใจ (Affective domain)

๑.๓ ระดับของพฤติกรรมประเภทความชำนาญในการปฏิบัติ ซึ่งรวมทั้งทางกายและทางจิตใจ (Psychomotor domain)

จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนี้ ตั้งขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า หลังจากมีการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่วัดได้ สังเกตได้ออกมาอย่างไรบ้าง ดร.รัตนศิริพานิช^๕ ให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมว่า เนื่องจากจุดมุ่งหมายทั่วไปเขียนไว้กว้างมาก เพราะต้องการให้เป็นแต่เพียงแนวทางหรือเป็นกรอบให้ประชาชนทั่วไป หรือนักการศึกษาและผู้บริหารการศึกษาทราบเป็นแนวทางเลา ๆ ว่า ต้องการที่จะผลิตเด็กเพื่ออะไร ส่วนครูสอนนักเรียนนั้น จำต้องนำจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายทั่วไปในแต่ละวิชา และแต่ละระดับชั้นมาตีความให้แน่นอน แจ่มชัด และจำเพาะเจาะจงลงไปว่า ต้องการจะให้ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง หลังจากที่มีการเรียนการสอนสิ่งนั้น ๆ ไปแล้ว

^๕ดร. สมมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๑๘), หน้า ๓๘

^๖ดร. รัตนา ศิริพานิช, จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม, (พระนคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๑๘), หน้า ๒๐ - ๒๕

ประโยชน์ของการกำหนดความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม สรุปได้ดังนี้คือ

๑. ช่วยในด้านการวางแผนการเรียนการสอน
๒. ช่วยในด้านการวัดผล ประเมินผล และติดตามผลในการเรียนการสอน
๓. ช่วยผู้เรียนในด้านการเตรียมตัวฝึกฝนตนเองก่อนเรียนและในระหว่างที่เรียน

เนื่องจากหลักสูตรฉบับใหม่เปลี่ยนแปลงวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียน โดยมุ่งเน้นที่จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นครูในฐานะผู้ใช้หลักสูตรจะต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า รายวิชาที่ตนสอนนั้นมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมว่าอย่างไร และเมื่อจบบทเรียนหรือจบรายวิชานั้น ๆ แล้ว ครูจะมีกิจกรรมการสอนอย่างไร จึงจะทำให้ นักเรียนมีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ และสิ่งสำคัญที่ตามมา ก็คือครูจะประเมินผลการเรียนอย่างไรจึงจะทราบว่านักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

๒. การจัดเนื้อหาวิชา ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ผู้พิจารณาควรจะได้ตัดสินใจลงไปว่าหลักสูตรนั้นจะเป็นแบบที่คำนึงถึงวิชาเป็นสำคัญ หรือคำนึงถึงการดำเนินชีวิตเป็นสำคัญ ดังนั้นการกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ควรยึดตัวนักเรียนเป็นหลักในการพิจารณาเนื้อหาวิชาของแต่ละวิชา และอัตราเวลาเรียนจะเป็นอย่างไรย่อมต้องอาศัยการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร และการจะจัดการสอนอะไรก่อนหลังอย่างไรก็ย่อมแล้วแต่แต่ละโรงเรียน การดำเนินการสอนตามหลักสูตรยอมแล้วแต่ครูผู้สอนแต่ละคนจะพิจารณาเห็นสมควร และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใช้วิธีสอนให้เหมาะแก่เด็กที่ตนสอน และเลือกเนื้อหาที่จะสอนโดยคำนึงถึงแหล่งวิชาและอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ในการสอนที่ครูผู้สอนคิดว่าจะช่วยให้นักเรียนสำเร็จจุดหมายได้ แต่อย่างไรก็ตามลำดับที่นิยมใช้ในการจัดเนื้อหาวิชานั้นมีดังนี้คือ^๑

๑. การจัดเนื้อหาตามลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไม่ซับซ้อนไปสู่เนื้อหาที่ยาก
๒. การจัดลำดับตามความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง
๓. การจัดลำดับจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย
๔. การจัดตามลำดับของกาลเวลา

นิกลี่ (Neagley) ได้เสนอแนะแนวทางในการเลือกเนื้อหาวิชาไว้ ๓ ประการคือ

๑. เนื้อหาต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กับความมุ่งหมายที่วางไว้

๒. เนื้อหาต้องเป็นตัวแทนของความรู้เรื่องนั้นอย่างแท้จริงและสามารถเป็นตัวแทนของสาขาวิชานั้นได้

๓. เนื้อหาเกี่ยวกับ "วิธีเรียน" มีความสำคัญมากกว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะความรู้หรือข้อเท็จจริงมีการเพิ่มทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่มีใครสามารถเรียนรู้ข้อเท็จจริงทั้งหมดได้ แต่ "วิธีเรียน" นั้นมีไม่มากนัก เราสามารถเรียนรู้ได้และจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาหาความรู้ไปตลอดชีวิต^{๑๑}

๓. การนำหลักสูตรไปใช้

ก. การบริหารหลักสูตร เมื่อเรามีหลักสูตรแล้ว การที่จะแปลออกมาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ไม่ไ้แปลออกมาอย่างตรง ๆ จะต้องแปลเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้คือ

ขั้นแรก ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแปลหลักสูตรออกมาเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก (facilities) ซึ่งอาจจะมีอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การสอน หนังสืออ่านประกอบการเรียน เหล่านี้เป็นต้น เช่นหลักสูตรกำหนดให้สอนวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ การสอนจะได้ผลก็ต้องมีเครื่องอำนวยความสะดวกทั้งหลาย (facilities) สำหรับสอนอุตสาหกรรมศิลป์ เช่น โรงฝึกงาน อุปกรณ์ ครุภัณฑ์

ขั้นที่สอง แปลออกมาเป็นกิจกรรม คือการสอน วิธีสอน การประเมินผล

ขั้นที่สาม การสรรหาบุคลากร คือครู แบ่งเป็น ๓ ประเภทคือ ฝ่ายสอน ฝ่ายบริหาร และฝ่ายบริการ

ขั้นที่สี่ ระเบียบต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

ขั้นที่ห้า เรื่องเบ็ดเตล็ด เช่น ประชาสัมพันธ์ ทรัพยากรชุมชน สมาคมครู-ผู้ปกครอง เป็นต้น

002921

^{๑๑} Ross L. Neagley, and N. Dean Evan, Handbook for Effective Curriculum Development, (New Jersey : Prentice - Hall, 1967),

การแปลหลักสูตรออกมาเป็นกิจกรรมนั้น ต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษา คือครูใหญ่เป็น
 ตัวจักรกลสำคัญ และจะต้องประสานสัมพันธ์กันกับครูใหญ่ และหัวหน้าสายวิชา วิทยุ โสต
 ทัศนศึกษาถึงบทบาทของครูใหญ่ในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ครูใหญ่จะต้องเข้าใจหลักสูตรของ
 หุกระคับชั้น เพื่อจะได้ประสานให้การเรียนการสอนในโรงเรียนผสมกลมกลืนกันอย่างสมคูลย์
 เหมาะเจาะ โดยเปรียบเทียบว่า... ผู้กำกับคนครีมีความรู้เข้าใจแตกฉานในบทคนตรีเพียงใด
 ครูใหญ่ควรมีความรู้ความเข้าใจแตกฉานในหลักสูตรทุก ๆ วิชาเพียงนั้น^{๑๒} แต่ในการบริหาร
 กิจการอะไรก็ตาม ก็ย่อมจะต้องมีความซัดซอง ยิ่งถ้าเป็นงานใหม่อย่าง เช่นการบริหารการใช้
 หลักสูตรใหม่นี้ก็อาจจะมีปัญหาอย่างมากมายใน เรื่องการสรรหาบุคลากรและอุปกรณ์เป็นต้น เป็น
 เรื่องที่ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถอย่างมาก ครูใหญ่จึงต้องเป็นผู้บริหารการศึกษา
 (Educational Manager) ที่สามารถพอควร

ข. การเรียนการสอน

การเรียนคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ๓ ด้านคือ

การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Cognitive domain)

การเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความชำนาญ (Psychomotor domain)

การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้สึกและค่านิยม (Affective domain)

การสอนคือการประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ฝ่ายหนึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลง หรือการเรียนในอีกฝ่ายหนึ่ง การสอนเป็นการกระทำที่รู้สึกตัวและมีจุดหมาย

ที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าวิธีสอนยังไม่เหมาะก็อาจจะทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง

ก็ได้ เซเลอร์ (Saylor) กล่าวว่า "การนำหลักสูตรไปใช้ขึ้นอยู่กับการสอนของครู การ

นำหลักสูตรใหม่ไปใช้จะไม่ประสบผลสำเร็จเลย ถ้าการสอนของครูไม่เปลี่ยนแปลง"^{๑๓}

เพราะฉะนั้นการสอนที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้ครูควรใช้วิธีสอน

หลาย ๆ วิธี

^{๑๒} วิทยุ โสต, เรื่องเกม, หน้า ๓๕๑.

^{๑๓} J. Galen Saylor, and William M. Alexander, Planning Curriculum for School, (New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1974), p.245

ปรีชา ชรรรมา^{๑๔} ได้เสนอแนะหลักการสอนไว้ว่า ครูไม่ควรเป็นฝ่ายแสดงความคิดเห็นคนเดียว แต่ควรส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้สนทนาโต้ตอบกัน ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการจดจำและทำตามอย่าง ควรกระตุ้นให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเองทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็นและการตีความหมาย ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่าง ๆ

เมอร์เรย์ (Murray)^{๑๕} ได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนให้นักเรียนได้รู้จักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งทำได้โดยฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักใช้บัตรรายชื่อหนังสือในห้องสมุด วิธีหาข้อมูล วิธีประเมินค่าข้อมูล วิธีบันทึกข้อมูล วิธีจัดหมวดหมู่ข้อมูล วิธีทำเค้าโครงเรื่อง รวมทั้งการเลือกใช้สำนวนโวหารในการเขียนรายงาน เป็นต้น

เซเลอร์ (Saylor)^{๑๖} ได้เสนอวิธีสอนชนิดมีแบบแผนไว้ ๔ วิธีคือ ๑) การบรรยาย ๒) การอภิปรายและซักถาม ๓) การฝึกปฏิบัติ ๔) การสอนโดยใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ ๕) การแก้ปัญหาและการค้นคว้าด้วยตนเอง ๖) การใช้ห้องทดลองและวิธีสืบสวน ๗) วิธีสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ๘) การสอนโดยการแสดงบทบาทและสถานการณ์จำลอง

การสอนทั้ง ๘ แบบดังกล่าวข้างต้น แต่ละแบบต่างก็เน้นกันไปคนละทาง การที่จะตัดสินใจเลือกแบบใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์อย่างรอบคอบโดยจะต้องพยายามจัดรูปแบบของการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา และจะต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชานั้น ๆ เช่น ในการสอนสังคมศึกษา การสอนแบบการอภิปรายและซักถามอาจจะเหมาะสม ในขณะที่การสอนภาษาต้องใช้การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น แต่จะอย่างไรก็ตามการสอนในแต่ละแบบนั้นอาจจะไม่เพียงพอที่จะให้เกิดการเรียนรู้สมดังความมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ จึงอาจจะต้องใช้การสอนแบบต่าง ๆ ผสมผสานกันหลายวิธี

^{๑๔}ปรีชา ชรรรมา, เรื่องเดิม, หน้า ๑๑๘.

^{๑๕}Evelyn M. Murray, and Jane R. Wilhour, The Flexible Elementary School : Practice Guides for Developing a Nongraded Program (New York : Parker Publishing Company) Inc., 1971), p.109

^{๑๖}Saylor and Alexander, op.cit, pp. 250-263

การใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบการสอน

การใช้สื่อทัศนวัสดุประกอบการสอนมีคุณค่าอย่างมาก แต่การที่จะใช้สื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ไ้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่นทักษะของครูผู้สอน ซึ่งจะต้องรู้จักนำไปใช้ให้เหมาะกับวิชา เวลา และใช้ให้ถูกวิธี ตามคุณลักษณะของอุปกรณ์นั้น และตามความคิดคำนึงของครูแต่ละคน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอน และสื่อทัศนวัสดุที่จะนำไปใช้ประกอบการสอนเป็นอย่างดี^{๑๗}

สรุปได้ว่าในการที่ครูจะเลือกสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ มาใช้ประกอบการสอนให้ไ้ผลดีนั้น ครูจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้คือ

๑. ต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของบทเรียนเป็นอย่างดี
๒. ต้องเข้าใจความมุ่งหมายของการนำสื่อทัศนวัสดุมาใช้ประกอบการสอน

ให้แจ่มแจ้ง

๓. ต้องเข้าใจลักษณะของสื่อทัศนวัสดุชนิดต่าง ๆ ว่าสามารถใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อะไรได้บ้าง

สื่อทัศนวัสดุที่นิยมใช้ในโรงเรียนได้แก่ วัตถุของจริง หุ่นจำลอง แผนที่ ลูกโลก แผนภูมิ แผนสถิติ แผนผัง ภาพโฆษณา รูปภาพ สไลด์และฟิล์มสทริฟ ภาพยนต์ และโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง แผนเสียง วิทยู การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร เป็นต้น^{๑๘}

ดังนั้นในการที่จะจัดการเรียนการสอนให้ไ้ผลดี ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่บุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ อีกทั้งต้องส่งเสริมการเรียนการสอนและการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

^{๑๗}นางฉวีฉวี สุมาวงศ์ และคณะ, ระเบียบวิธีสอนทั่วไป, (พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๑๓) หน้า ๑๘๓

^{๑๘}วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, สื่อทัศนศึกษา, (กรุงเทพฯ : คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๓), หน้า ๕ - ๖

๔. การประเมินผลหลักสูตร

การประเมินค่าหลักสูตรก็คือการประเมินค่าเนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตร วัสดุ กระบวนการ และพัฒนาการของนักเรียนในด้านผลที่ต้องการให้ได้รับ เพื่อประโยชน์ในการที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาวิชา เป็นต้น ประโยชน์ของการประเมินผลหลักสูตร ตามที่ ดร. สุมิตร คุณานุกร^{๑๘} ได้กล่าวไว้คือ

- ๑. ช่วยให้ความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายในการสอนกระจ่างขึ้น
- ๒. ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น
- ๓. ช่วยในการแนะนำของครู
- ๔. ช่วยในด้านการสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

การประเมินผลหลักสูตร จะต้องเริ่มต้นจากจุดมุ่งหมาย เพราะเราต้องการทราบว่าสามารถสอนให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายใดมากน้อยเพียงใด การประเมินผลจึงต้องมุ่งในการจัดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน กระบวนการประเมินผลประกอบด้วย

- ๑. วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่การทำตารางวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อจะได้เป็นเครื่องกำหนดสิ่งที่ต้องการจะประเมินผล
- ๒. กำหนดสถานที่ให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะประเมินผล
- ๓. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวัดพฤติกรรม เช่นการสร้างแบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์
- ๔. การรวบรวมข้อมูล ได้แก่การใช้เครื่องมือเพื่อประเมินผลพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้

๕. การวิเคราะห์และสรุปผล

กล่าวโดยสรุป การสร้างหลักสูตรใด ๆ จะไม่มีความถูกต้องสมบูรณ์ในตัวเอง แต่จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ผลที่วิเคราะห์ได้จากการประเมินผลหลักสูตร

^{๑๘}ดร. สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า ๒๐๒

จะต้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง ประสิทธิภาพ ตลอดจนการวางจุดมุ่งหมายใหม่
เสร็จแล้วก็นำไปใช้และประเมินผล วนเวียนเป็นวงจรอยู่ดังนี้ตลอดไป การพัฒนาหลักสูตร
จึงต้องทำเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จึงจะพูดถึง
หลักการในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรว่ามีความสำคัญอย่างไร

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ทาบ่า (Taba) ได้ให้ความหมายของคำว่า "การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร" ไว้ว่า^{๒๐}
การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหมายถึง เป็นการ เปลี่ยนหลักสูตรทั้งระบบหรือเปลี่ยนทั้งหมด ตั้งแต่
จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบต่อค่านิยมทัศนคติของผู้ที่
เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และวิธีเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น อาจจะเปลี่ยนได้ ๒ วิธีคือ^{๒๑}

๑. การเปลี่ยนแปลงโดยระดับผู้บริหาร (Administrative Approach) เป็น
การเปลี่ยนแปลงจากเบื้องบนลงมาสู่เบื้องล่าง โดยผู้บริหารเป็นผู้เปลี่ยนแล้วส่งมาให้ครู เป็น
ผู้ใช้หลักสูตร แต่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแบบนี้มักไม่มียผลสำเร็จในการนำไปใช้ในท้องเรียน
เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะหลักสูตร แต่ไม่ได้เปลี่ยนทักษะและทัศนคติของผู้สอน จึงมัก
ทำให้เกิดช่องว่างในการนำหลักสูตรไปใช้

๒. การเปลี่ยนแปลงจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน (Grass Roots Approach)
เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากครูในโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด เพราะเป็นผู้ที่
กำหนดและตัดสินใจ แต่ผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทน้อยลง เป็นเสมือนหนึ่งผู้ประสานงานและ
คอยอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเท่านั้น

นอกจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งสองวิธี ตามที่ ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba)
ได้เสนอมานี้แล้ว ดร.สุมิตร คุณานุกร ยังได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพิ่มเติม
อีก ๓ วิธี คือ^{๒๒}

^{๒๐}Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice
(New York : Harcourt, Brace & World Inc. 1962), p.454

^{๒๑}Ibid., p.447

^{๒๒}ดร.สุมิตร คุณานุกร, เรื่องเดิม, หน้า ๒๐๐ - ๒๐๒.

๓. การเปลี่ยนแปลงโดยวิธีสาธิต (The Demonstrate Approach) เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงตามวิธีที่ ๑ และ ๒ มีข้อบกพร่องด้วยกันทั้งสองฝ่าย เพื่อขจัดปัญหาจึงได้เอา วิธีสาธิตมาลงใจ โดยเอาหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงโดยครุมาทดลองใช้ในขอบเขตจำกัดก่อน เมื่อเป็นที่น่าพอใจก็ขยายขอบเขตของการทดลองออกไปเมื่อผลเป็นที่พอใจอีก ก็พร้อมใจกัน เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่

๔. วิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ (Systematic Approach) เป็นวิธีการ ที่เป็นขบวนการขั้นตอนที่เหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมากกว่าโครงสร้างของหลักสูตร มุ่งวิเคราะห์สถานการณ์การณต่าง ๆ เพื่อจะไขขอมูลมาในการปรับปรุงหลักสูตร เช่นวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

๕. วิธีการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action research) เป็นอีก วิธีหนึ่งที่จะศึกษาและวิจัยหลักสูตร โดยมุ่งมันที่จะหาวิธีการส่งเสริมให้ผลการวิจัยนั้น นำไป ปฏิบัติให้เกิดผลจริง ๆ เป็นการวิจัยที่ก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เป็นหลักสำคัญ

กมล สุกประเสริฐ^{๒๓} กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติ อยู่ตลอดเวลา และเมื่อคำนึงว่าหลักสูตรจะต้องเหมาะสมกับท้องถิ่นและกาลเวลาด้วยแล้ว ก็เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิบัติงานด้านการศึกษาในรูปแบบทดลองและการประเมินผล มากยิ่งขึ้น

เอกวิทย์ ฅ ถलग ได้กล่าวถึงกรรมวิธีในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรว่าควรเริ่มจาก ใคร โดยกล่าวว่า^{๒๔}

๑. เริ่มจากข้างล่างขึ้นไปข้างบน สำเร็จได้ยาก เพราะครุชาคความรู้และทักษะ หลายอย่าง

^{๒๓} กมล สุกประเสริฐ, "การวิจัยเชิงปฏิบัติ", คู่มือนิเทศการศึกษา ๒๕๑๘, (พระนคร . วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, ๒๕๑๘), หน้า ๑๗๗ - ๑๗๘.

^{๒๔} เอกวิทย์ ฅ ถलग, "สาระสำคัญที่ควรพิจารณาในการสร้างหลักสูตรระดับ มัธยมศึกษา, วารสารวิสามัญศึกษา, ๗ (มีนาคม, ๒๕๑๓), ๘.

๒. เริ่มจากข้างบนลงมาข้างล่าง อย่างนี้ก็มิใช่เสีย เพราะผู้ปฏิบัติคือครูไม่พอใจ เพราะรู้สึกว่าการบังคับใช้ปฏิบัติ

๓. เริ่มตรงกลาง คือเริ่มที่ผู้บริหารระดับสอง คือครูใหญ่ ศึกษาในเทศก์ เพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างผู้บริหารระดับหัวกุญแจกับครูผู้ปฏิบัติ และได้กล่าวต่อไปว่า บุคคลที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรคือ

๑. ผู้สันทัดในวิชาต่าง ๆ

๒. ผู้บริหารการศึกษาในระดับหัวกุญแจ

๓. ผู้แทนของผู้สอน ซึ่งกลั่นกรองเอาผู้สอนที่มีความถนัด

๔. ผู้บริหารระดับสอง คือครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ซึ่งจะเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ในการพัฒนาหลักสูตร

๕. นักการศึกษาที่รู้ทฤษฎีการศึกษา

คอนเนอร์และเอลเลนา^{๒๕} (Conner and Ellena) ได้กล่าวกับผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบ

ในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรคือ

๑. ครูใหญ่

๒. ศึกษาในเทศก์

๓. ครู

๔. ศึกษาธิการ

๕. คนในชุมชน

ดังนั้นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรควรให้บุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนรวม เช่น นักบริหารการศึกษา นักการศึกษา นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ครูใหญ่ ครู คนในชุมชน นักเรียน ไม่ควรทำอยู่แต่ในเฉพาะผู้บริหารหรือผู้ทรงคุณวุฒิเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะ

^{๒๕} Forest E. Conner and William J. Ellena, Curriculum Handbook for School Administration, (Washington : American Association of School Administrators, 1967), p.315.

ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้ปฏิบัติและผู้สร้าง ต้องใช้วิธีประนีประนอมเป็นทางสายกลาง

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

การที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลนั้นยังมีสิ่งสำคัญที่จะต้องพูดถึงคือ คณะบุคคลหรือบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตร เพราะ "คณะบุคคลที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจำเป็นที่จะต้องทราบหน้าที่และบทบาทของตน การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะเป็นไปด้วยความราบรื่นถ้าทุกคนเข้าใจและยอมรับบทบาทของตน"^{๒๖} ก่อนอื่นจะกล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่ ซึ่งเป็นบุคลากรหลักในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของครูใหญ่ไว้ในระเบียบว่าด้วยการแต่งตั้งครูใหญ่ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๑๓ หมวด ก. ข้อ ๖ ดังนี้คือ^{๒๗}

งานวิชาการ ได้แก่ การวางโครงการสอน จัดทำโครงการสอน ควบคุมการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล และการปรับปรุงการสอนให้ได้อัตผล

งานธุรการ ได้แก่ การควบคุมการดำเนินงานภายในโรงเรียน งานสารบรรณ เอกสาร ทะเบียน บัญชี การเงินพัสดุ อาคารสถานที่ อุปกรณ์ประจำโรงเรียน ตลอดจนการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน

งานบุคลากร ได้แก่ งานสวัสดิการของครู นักเรียน ภารโรง การบำรุงขวัญและส่งเสริมให้ครูและภารโรงทำงานเต็มตามความสามารถ การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีระเบียบวินัยและศีลธรรมอันดี

วิญญู สาธร กล่าวว่า ครูใหญ่ถือว่าเป็นผู้บริหารการศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุด มีโอกาสวางโครงการของโรงเรียน จัดทำโครงการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ปรับปรุง

^{๒๖} Kimball Wiles, The Changing Curriculum of the American high School (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, Inc., 1963), p.221

^{๒๗} อูไร ศรีทวีช ณ อัญญา, การอบรมครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี,

โครงการสอนให้ใช้ได้เหมาะสมอยู่เสมอ และแนะนำควบคุมการสอนของครูให้ดำเนินไปตามโครงการสอน^{๒๔} ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับอาจารย์ใหญ่ และทำหน้าที่แทนเมื่ออาจารย์ใหญ่ไม่อยู่คือ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้คือ

๑. ควบคุมการสอน เช่น รับผิดชอบเรื่องการจัดตารางสอน
๒. ควบคุมการลงทะเบียน บัญชีของโรงเรียน ตลอดจนการพัสดุ
๓. ควบคุมความประพฤติและวินัยของนักเรียน ตลอดจนการแนะนำ
๔. จัดบริการนักเรียน เช่น จัดหาน้ำดื่ม การสุขาภิบาล
๕. ทำหน้าที่ครูใหญ่ เมื่อครูใหญ่ไม่อยู่^{๒๕}

บุคคลสำคัญอันดับต่อไปที่มีส่วนรวมอย่างมากในการใช้หลักสูตรใหม่นี้ คือ หัวหน้าสายวิชา ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในสายวิชาของตน หน้าที่ของหัวหน้าสายวิชา^{๓๐}

๑. วางแผนการสอนและการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของสายวิชาร่วมกับครูในสายให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรและนโยบายของโรงเรียน
๒. ให้คำแนะนำหรือนิเทศครูในสายวิชาเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน หนังสือแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ การใช้อุปกรณ์ วิธีสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สัมพันธ์กับวิชานั้น ๆ
๓. ควบคุมดูแลเรื่องการวัดผล ให้ลูกศิษย์วัดผลให้เป็นไปตามระเบียบและรวบรวมสถิติผลการสอนของนักเรียนไว้เป็นหลักฐาน
๔. ควบคุมดูแลครูในสายวิชาให้ดำเนินงานไปตามแผนงานที่วางไว้

^{๒๔} วิทยุ สาร, เรื่อง เกม, หน้า ๓๘๓ - ๓๘๔.

^{๒๕} พันธุ์ หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (พระนคร : โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, ๒๕๐๘), หน้า ๖๖

^{๓๐} คำสั่งกรมวิสามัญศึกษา ที่ ว.ส.๒๕๓/๒๕๑๐๘ เรื่อง วิธีการแต่งตั้งหัวหน้าสายวิชา

๕. ประชุมครูในสายวิชาโดยสม่ำเสมอ อย่างน้อย เดือนละครั้ง เพื่อปรับปรุงงานหรือร่วมกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลและปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของโรงเรียน

๖. ส่งเสริมให้ครูในสายวิชา ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นเสมอ

๗. ดูแลห้องประจำวิชา พัสตูลูกภัณฑ์ ตลอดจนอุปกรณ์การสอนในสายวิชานั้น

๘. ประเมินผลงานของสายวิชา สรุปผลรายงานการปฏิบัติการและเสนอขอคิดเห็นของครูในสายวิชาให้ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ทราบ

๙. เสนอความคิดเห็นต่อครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ เพื่อประกอบการพิจารณาความคิดเห็นความชอบของครูในสายวิชานั้น ๆ

สมน อมรวิวัฒน์^{๓๑} กล่าวว่า หลักสูตรจะไม่มีจุดหมายเลยถ้าไม่มีผู้ใช้ ครูจึงจำเป็นต้องอ่านหลักสูตร ศึกษาความมุ่งหมาย เนื้อหา แล้วนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน เพราะฉะนั้นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งในการใช้หลักสูตรก็คือครู

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครูต่อนักเรียนที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้คือ^{๓๒}

๑. เปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้บอกผู้แสดงนำเสียทุกกรณีในการเรียนมาเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยและผู้แนะให้นักเรียนมีหลัก รู้จักวิธีที่จะศึกษา ค้นคว้า และเลือกทางของตนเองได้โดยไม่มีการบังคับให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล

๒. ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อดทนต่อการถูกวิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความอดกลั้น มีวินัยในตนเอง สำนึกใน

^{๓๑}สมน อมรวิวัฒน์, หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา, (กรุงเทพฯ : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) หน้า ๖

^{๓๒}รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, เรื่องเดิม, หน้า ๑๗๓

สิทธิของตนเองและผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิและพิทักษ์สิทธิ รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รับผิดชอบ เคารพเสียงส่วนมาก ระวังเสียงส่วนน้อย

๓. สนใจศึกษาธรรมชาติและ ความแตกต่างในตัวของศิษย์แต่ละคน เพื่อนำมาเป็นข้อสังเกต พิจารณาในการปฏิบัติตัวต่อศิษย์ ให้ความรักความสนใจเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนมและความไว้วางใจจากศิษย์ เป็นการขจัดช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์อย่างไถ่ผล

๔. พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมแนะนำ การเลือกวิชาและอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

๕. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีไปในคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่หลงใหลในวัตถุ และเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

เนื่องจากการเรียนตามหลักสูตรใหม่นี้เป็นระบบหน่วยกิต ซึ่งเป็นระบบใหม่ บุคลากรต่อไปจึงมีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ เกิดผลสมความมุ่งหมายของหลักสูตร
เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา ทำหน้าที่รับผิดชอบดังนี้^{๓๓}

๑. ประเมินผลการศึกษา คำนวณนโยบาย แผนงาน โครงการ ของหน่วยงาน ในองค์กร ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนและโครงการ ของโรงเรียนและในรอบปี

๒. รวบรวมผลการวิจัยของบุคคลหน่วยงาน องค์กรที่มีผลการวิจัย เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียน นำมาประกอบการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานขององค์กรย่อยในโรงเรียน

๓. ทำการวิจัยงานขององค์กรภายในโรงเรียนด้วยระเบียบวิธีง่าย ๆ (Action Research) เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงงานเป็นการหาข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติ

๔. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทุกฝ่ายในการให้คำแนะนำ ปรีกษาหารือ เกี่ยวกับเทคนิคการประเมินผลและการวัดผล

การวัดผลการศึกษานี้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา ด้วยว่าเป็นขบวนการ ที่คอยตรวจว่า ผลการศึกษานั้นเกิดจากการตั้งสอนอบรมตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น

^{๓๓} วิทยุ โสธร, เรื่องเดิม, หน้า ๓๖๖ - ๓๖๗.

สัมฤทธิ์ผลมากน้อยปานใด ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ตลอดจนสามารถบอกได้ว่าวิธีสอนต่าง ๆ นั้นได้ผลหรือไม่ประการใดอีกด้วย

กมล สุคประเสริฐ^{๓๔} กล่าวว่า การวัดผลการศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตร และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษา เพราะการประเมินผลเป็นกระบวนการอันหนึ่งที่ใช้พิจารณาว่า

๑. การเรียนการสอนได้บรรลุถึงจุดหมายที่วางไว้หรือไม่
๒. การบรรลุถึงจุดหมายนั้นได้ใช้วิธีการอันพึงประสงค์หรือไม่
๓. จุดมุ่งหมายที่บรรลุถึงนั้นเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่ และมีค่าควรกับความพยายามหรือไม่

เจ้าหน้าที่แนะแนว

การแนะแนวมิใช่เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาให้นักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่การแนะแนวเป็นกลวิธีที่จะช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนหลายด้าน ทั้งยังเป็นการช่วยสร้างเสริมให้นักเรียนแต่ละคนดีขึ้นและพัฒนาขึ้นทุกด้านในมากที่สุดเท่าที่ทุกคนจะเป็นไปได้^{๓๕} และการจัดบริการแนะแนวในทุกระดับการศึกษาโดยให้ครูและบุคลากรร่วมมือกันภายใต้การแนะนำช่วยเหลือของครูแนะแนว โดยปกตินักเรียนจะต้องการคำแนะนำหลาย ๆ ด้าน เช่น การเข้าสังคม การเรียน สุขภาพ การเลือกอาชีพ เป็นต้น^{๓๖}

^{๓๔} กมล สุคประเสริฐ, หลักและวิธีวัดผลการศึกษา, กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๐), หน้า ๓๑.

^{๓๕} ดวงเดือน พิศาลบุตร, "การแนะแนวโรงเรียน", การแนะแนว (กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๑

^{๓๖} Edgar L Morphet, Educational Organization and Administration (Prentice Hall International, Inc, 1967), p.406

หน้าที่ครูแนะแนวตามระเบียบของกรมวิสามัญศึกษามีดังนี้^{๓๓}

๑. จัดทำระเบียบสะสมของนักเรียน
๒. เป็นผู้ประสานงานระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อทราบประวัติและความเป็นไปของนักเรียน
๓. ให้การแนะแนวนักเรียนในเรื่อง การเรียน ความประพฤติ อุปสรรคต่าง ๆ และการอาชีพ
๔. ทดสอบความถนัดของนักเรียนในด้านต่าง ๆ
๕. หาทางช่วยเหลือนักเรียนที่ขัดสน หรือนักเรียนที่มีปัญหา เช่นหาทุนให้และหางานให้ทำ เพื่อหารายได้พิเศษระหว่างปิดเรียน
๖. เชิญวิทยากรต่าง ๆ มาบรรยายเรื่องอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้เห็นลู่ทางและเลือกอาชีพได้ถูกต้อง
๗. ช่วยผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการและฝ่ายปกครองในเรื่องปัญหาการเรียนและความประพฤติของนักเรียน

เจ้าหน้าที่ทะเบียน

งานฝ่ายทะเบียน เป็นงานสำคัญอีกอันหนึ่งของสถานศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนที่จัดหลักสูตรแบบหน่วยกิต โดยปกติแล้วฝ่ายทะเบียนจะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ทั่วไปเกี่ยวกับงานด้านนี้ดังต่อไปนี้^{๓๔}

๑. จัดระบบการลงทะเบียนวิชา เรียนร่วมกับฝ่ายวิชาการ
๒. จัดทะเบียนนักศึกษา
๓. จัดระเบียบถาวร
๔. การรับและจำหน่ายนักศึกษา

^{๓๓} วิทยุ โสภณ, เรื่อง เกม, หน้า ๔๖๓

^{๓๔} หน่วยงานนิเทศกรรมการฝึกหัดครู, "การบริหารงานด้านวิชาการ ทะเบียนกิจกรรมนักเรียน การปกครอง และการแนะแนว" เอกสารนิเทศการศึกษา หน้า ๔๖

๕. จัดเวลาเรียนของนักศึกษาร่วมกับฝ่ายวิชาการ
๖. วัดผลการศึกษาร่วมกับฝ่ายวิชาการ
๗. จัดการเปลี่ยนตอนหรือเพิ่มวิชาของนักศึกษาร่วมกับฝ่ายวิชาการ

ในระบบหน่วยกิตนักเรียนต้องลงทะเบียนเรียนวิชาต่าง ๆ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนที่มีความรู้ในการจัดระบบลงทะเบียน ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการลงทะเบียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนจึงมีหน้าที่เฉพาะเกี่ยวกับระบบนี้ดังต่อไปนี้

- ก. จัดระบบการลงทะเบียนร่วมกับฝ่ายวิชาการ
- ข. จัดทำแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรเรียนการสอน
- ค. ออกใบเตือนต่าง ๆ ไปยังนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ
- ง. ทำแฟ้มเก็บหลักฐานการเรียน แบบฟอร์มต่าง ๆ ตลอดจนสำเนาใบเตือน สำเนาใบแจ้งคะแนนและอื่น ๆ ที่เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษาเป็นรายบุคคล

เจ้าหน้าที่ห้องสมุด   เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีหน้าที่ดังนี้คือ^{๓๕}

๑. จัดและดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียน
  ๒. จัดหาหนังสือและอุปกรณ์วัสดุทัศนศึกษาที่จะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน
  ๓. ควบคุม ดูแลการไหลของสมุดให้เกิดประโยชน์แก่ครู อาจารย์ และนักเรียนมากที่สุด
  ๔. จัดแยกหนังสือออกเป็นประเภท หมวดหมู่ และจัดลงทะเบียนเพื่อสะดวกแก่การใช้ และการสำรวจรักษา
  ๕. ซ่อมแซมหนังสือให้มีสภาพดีอยู่เสมอ และจัดให้พร้อมที่ครูอาจารย์และนักเรียนจะยืมได้
  ๖. จัดทำรายการหนังสือที่จำเป็นและเหมาะแก่โรงเรียนในระดับที่เปิดสอน
- เนื่องจากการเรียนในระบบหน่วยกิตส่งเสริมการศึกษาคนควาด้วยตนเอง ดังนั้นโรงเรียนในระบบนี้จึงจำเป็นต้องมีห้องสมุดและจัดครูบรรณารักษ์ไว้ประจำ เพื่อให้ห้องสมุด

^{๓๕} ภิญโญ สาคร, เรื่องเดิม, หน้า ๔๖๓

เป็นศูนย์ของวิชาการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง^{๕๐}

ความเป็นมาของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๔

จากบทนำของหนังสือหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๑๔ กระทรวงศึกษาธิการ เล่มที่ ๑ มีตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความเป็นมาของหลักสูตรฉบับใหม่ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอมา ทั้งด้วยวิธีเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยในบางรายวิชา และปรับปรุงเค้าโครงสร้างของตัวหลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งสำคัญครั้งสุดท้ายก็คือการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๐๓ ซึ่งได้เริ่มมาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๑๓ โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๑๓ เพื่อทำหน้าที่ปรับปรุงการศึกษาทุกระดับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาขึ้นในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๐๓ ว่ามีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไร แลวนำผลจากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ต่อมาได้ตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นอีก ๓ คณะคือ คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษา คณะอนุกรรมการพิจารณาเปรียบเทียบการวัดผลในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อนุกรรมการทั้ง ๓ คณะได้ร่วมกันร่างหลักสูตรและระเบียบการประเมินผลการเรียนประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ โดยอาศัยข้อมูลจากการวิจัย การสอบถามความคิดเห็นของนักการศึกษา และประชาชนต่างอาชีพมาประกอบการพิจารณาเพื่อให้ได้หลักสูตรตามความต้องการของมวลชน นอกจากนั้นกรมวิชาการยังได้จัดสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ครู - อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการประชุมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคหลายครั้ง เพื่อพิจารณาร่างหลักสูตรและระเบียบการประเมินผล

การเรียงคํากล่าว แล้วจึงปรับปรุงตามขอเสนอแนะและเสนอกระทรวงผ่านคณะกรรมการ
คําเนินงานปรับปรุงหลักสูตร

จากการคําเนินการตามขั้นตอนคํากล่าวข้างต้นนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศ
ใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๑๘ โดยกำหนดใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา
๒๕๑๘ เป็นต้นไป

ลักษณะโครงสร้างของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับพุทธศักราช ๒๕๑๘

เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรฉบับนี้ จะกล่าวถึงจุดหมายของหลักสูตรและ
หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรดังต่อไปนี้คือ

หลักสูตรฉบับใหม่ประกอบด้วยจุดหมายของหลักสูตร หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร
จุดประสงค์ของหมวดวิชา และรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เลือกเรียนได้มากกว่า ๑,๐๐๐
รายวิชา และมีหลักสูตรเป็นเล่มตามประเภทวิชาจำนวน ๖ เล่ม คือ

- เล่มที่ ๑ หมวดวิชาสามัญ หมวดวิชาที่พประเภทวิชาศิลปะและศิลปปฏิบัติ
- เล่มที่ ๒ หมวดวิชาชีพ ประเภทวิชาเกษตรกรรม
- เล่มที่ ๓ หมวดวิชาชีพ ประเภทวิชาคหกรรม
- เล่มที่ ๔ หมวดวิชาชีพ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
- เล่มที่ ๕ หมวดวิชาชีพ ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม
- เล่มที่ ๖ หมวดวิชาชีพ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

หลักสูตรฉบับใหม่ กำหนดความมุ่งหมายทั่วไปไว้ว่า "มีความมุ่งหมายที่จะ
ฝึกอบรมเยาวชนไทยให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมอันจำเป็นต่อการประกอบ
อาชีพ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ลักษณะของ
หลักสูตรที่จัดไว้มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความ
ถนัด และความสนใจของตนเอง"^{๔๑}

^{๔๑}กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย
พุทธศักราช ๒๕๑๘, เอกสารเล่มที่ ๑ (พระนคร : โรงพิมพ์กรมยุทธศึกษาทหารบก, ๒๕๑๘),
หน้า ๓๑.

จุดหมายของหลักสูตร ตามที่กำหนดไว้มีดังนี้

๑. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม รู้จักสิทธิหน้าที่ รู้จักแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี ตลอดจนมีทัศนคติในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคมประชาธิปไตย
๒. เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่องาน ครอบครัว และสังคม
๓. เพื่อให้เห็นคุณค่าและธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย
๔. เพื่อให้มีความรู้และทักษะเป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การฝึกงาน หรือการศึกษาเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้คำนึงว่าการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง และการมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพียงพอเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ
๕. เพื่อให้รู้วิธีการเรียนรู้ มีนิสัยในการใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ
๖. เพื่อให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักตัดสินใจอย่างถูกต้องมีเหตุผล รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ และใหม่มีความกตเวทิตาเริ่มสร้างสรรค์
๗. เพื่อให้เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในปัจจุบัน
๘. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อสังคมทุกระดับ และให้มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ มีความซื่อสัตย์ อุดมการณ์ รู้จักประหยัดในการบริโภค การสงวนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
๙. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนให้รู้จักช่วยรักษา และส่งเสริมการสาธารณสุขของชุมชน^{๔๒}

สาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ สรุปได้ดังนี้คือ^{๔๓}

๑. ระบบการเรียน ใช้ระบบหน่วยกิต โดยกำหนดให้นักเรียนต้องทำหน่วยกิตให้ได้อย่างน้อย ๑๐๐ หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ ๓๔ หน่วยกิต นอกนั้นเป็นวิชาเลือก และ

^{๔๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓ - ๔

^{๔๓} กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือแนะแนวการศึกษาและอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๔ (พระนคร, โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๔)

กำหนดให้ต้องเรียนในโรงเรียนอย่างน้อย ๔ ภาคเรียน (ภาคเรียนปกติมีระยะเวลา ๕ เดือน) โดยแต่ละภาคเรียนต้องเรียนไม่น้อยกว่า ๒๕ หน่วยกิต (ยกเว้นภาคเรียนสุดท้าย) อายุของหน่วยกิตมีผลใช้ได้ใน ๔ ปี

วิชาบังคับ ๓๔ หน่วยกิตประกอบไปด้วย

ภาษาไทย	๑๒	หน่วยกิต
สังคมศึกษา	๑๒	หน่วยกิต
พลานามัย	๔	หน่วยกิต
วิทยาศาสตร์	๖	หน่วยกิต

นอกนั้นเป็นวิชาเลือกจากหมวดวิชาต่าง ๆ โดยแต่ละหมวดวิชาจะแยกเป็นกลุ่มวิชาต่าง ๆ และในแต่ละกลุ่มวิชาที่จะแยกเป็นรายวิชาต่าง ๆ

๒. การจัดโปรแกรมการเรียน หลักสูตรฉบับใหม่เป็นหลักสูตรรวม ไม่แยกเป็นสายสามัญ สายอาชีพ หรือแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ แผนกทั่วไป ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัด

๓. ความมุ่งหมายในการสอน เน้นการตั้งจุดประสงค์ในเชิงพฤติกรรม

๔. เนื้อหาวิชา มีวิชาความรู้มากมายหลายแขนงให้เลือกเรียน ทั้งที่เป็นวิชาบังคับ และวิชาเลือก สาระสำคัญของเนื้อหาในแต่ละวิชามุ่งที่จะให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และสังคมของผู้เรียน

๕. การนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนมีอิสระในการจัดโปรแกรมการเรียนให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน ความต้องการของสังคม และความพร้อมของโรงเรียน นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการยังได้ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่ใช้หลักสูตรใหม่ที่อยู่ใกล้กันตามสภาพท้องถิ่นรวมกันเป็นกลุ่มโรงเรียน เพื่อส่งเสริมคุณภาพและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษาอีกด้วย

๖. การประเมินผล ให้ตัดสินการเรียนในแต่ละรายวิชาโดยกำหนดค่าเป็น ๕ อันดับ

ระดับ ๔ หมายถึง ผลการเรียนดีมาก

ระดับ ๓ หมายถึง ผลการเรียนดี

ระดับ ๒ หมายถึง ผลการเรียนพอใช้

ระดับ ๑ หมายถึง ผลการเรียนอ่อน

ระดับ ๐ หมายถึง ผลการเรียนอ่อนมากหรือสอบตก

นอกจากนี้ในการประเมินผลตามหลักสูตรฉบับใหม่ยังเน้นในด้านการประเมินเพื่อพัฒนาเด็ก (Formative evaluation) นอกเหนือไปจากการประเมินผลเพื่อตัดสินได้ตก (Formative evaluation)^{๔๔}

๓. ไม่มีการเรียกชื่อ แบ่งเป็นสายสามัญ สายอาชีพ หรือแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลป์ แผนกทั่วไป แต่จัดเป็นหลักสูตรรวมให้นักเรียนเลือกเรียนตามถนัด

เนื่องจากระบบการเรียนและการประเมินผลแบบใหม่นี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ยืดหยุ่นกว่าเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน ความต้องการของสังคม และความพร้อมของโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสนองจุดประสงค์ดังกล่าวนี้ โรงเรียนจำเป็นต้องเตรียมการให้พร้อมทุก ๆ ด้านก่อนเปิดภาคการศึกษา

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย^{๔๕}

๑) ภาคเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น ๒ ภาคและโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

ภาคเรียนที่หนึ่ง

เปิดเรียน วันที่ ๑ มิถุนายน

ปิดเรียน วันที่ ๑๖ ตุลาคม

^{๔๔}กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือแนะแนวการศึกษาและอาชีพตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๘) หน้า ๑ - ๒

^{๔๕}กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า ๒ - ๔

ภาคเรียนที่สอง

เปิดเรียน วันที่ ๑ พฤศจิกายน

ปิดเรียน วันที่ ๑๖ มีนาคม

ภาคฤดูร้อน

เปิดเรียน วันที่ ๑ เมษายน

ปิดเรียน วันที่ ๑๖ พฤษภาคม

๒) จำนวนวันเรียน

โรงเรียนจะต้องเปิดทำการสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๕ วัน นักเรียนจะต้องมีเวลาเรียนอยู่ในโรงเรียนไม่น้อยกว่า ๔ ภาคเรียน จึงจะมีสิทธิรับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓) หน่วยกิต

รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตรนี้ มีทั้งวิชาที่เป็นภาคทฤษฎีล้วน วิชาที่เป็นภาคปฏิบัติล้วน และวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมกันอยู่ การกำหนดหน่วยกิตของรายวิชาต่าง ๆ จึงให้ถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้

วิชาภาคทฤษฎี

วิชาที่มีค่า ๑ หน่วยกิต หมายถึงวิชาที่ใช้เวลาเรียน ๑ คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา ๑ ภาคเรียน หรือใช้เวลาเรียนรวมกัน ๑๘ คาบ (คาบละ ๕๐ นาที)

วิชาภาคปฏิบัติ

วิชาที่มีค่า ๑ หน่วยกิต หมายถึงวิชาที่ใช้เวลาเรียนและฝึกปฏิบัติ ๒ - ๓ คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา ๑ ภาคเรียน หรือใช้เวลาเรียนรวมกัน ๓๖ - ๕๔ คาบ

สำหรับภาคฤดูร้อนซึ่งมีเวลาเรียน ๖ สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของวิชาที่เปิดสอนในภาคฤดูร้อนนี้จะต้องเป็น ๓ เทาของภาคปกติ

๔. วิชาบังคับและวิชาเลือก

ผู้ที่เรียนจบหลักสูตรจะต้องเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่กำหนดให้อย่างน้อย ๑๐๐ หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้เรียนวิชาบังคับ ๓๔ หน่วยกิตดังนี้

๔.๑ วิชาภาษาไทย	๑๒	หน่วยกิต
๔.๒ วิชาสังคมศึกษา	๑๒	หน่วยกิต
๔.๓ วิชาวิทยาศาสตร์	๖	หน่วยกิต
๔.๔ วิชาพลานามัย	๔	หน่วยกิต

สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ที่ต้องเรียน ๖ หน่วยกิตนั้น ให้ยกเว้นผู้ที่เลือกเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์วิชาใดวิชาหนึ่งในหมวดวิชาชีพแล้ว

นอกจากนี้ให้เลือกเรียนวิชาในหมวดต่าง ๆ ต่อไปนี้เพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้ครบ ๑๐๐ หน่วยกิต

หมวดวิชาภาษาไทย	ไม่เกิน	๑๖	หน่วยกิต
หมวดวิชาสังคมศึกษา	ไม่เกิน	๑๖	หน่วยกิต
หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	ไม่เกิน	๔๔	หน่วยกิต
หมวดวิชาคณิตศาสตร์	ไม่เกิน	๒๔	หน่วยกิต
หมวดวิชาชีพ	ไม่เกิน	๗๒	หน่วยกิต
หมวดวิชาพลานามัย	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
หมวดวิชาภาษาอังกฤษ	ไม่เกิน	๔๐	หน่วยกิต
หมวดวิชาภาษาต่างประเทศที่สอง	ไม่เกิน	๑๖	หน่วยกิต
หมวดวิชาศิลปศึกษา	ไม่เกิน	๑๒	หน่วยกิต
หมวดวิชาอื่น	ไม่เกิน	๔	หน่วยกิต
หมวดกิจกรรมพิเศษ	ไม่เกิน	๔	หน่วยกิต

๕. จำนวนหน่วยกิตแต่ละภาคเรียนและเวลาเรียนในโรงเรียน

ในภาคเรียนหนึ่ง ๆ ตามปกตินักเรียนที่เรียนเต็มเวลาต้องเรียนไม่น้อยกว่า ๒๕ หน่วยกิต โดยจะต้องเรียนวิชาบังคับคือ ภาษาไทย ๓ หน่วยกิต สังคมศึกษา ๓ หน่วยกิต และต้องเลือกเรียนวิชาพลานามัยอีก ๑ หน่วยกิต สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์

ที่ต้องเรียน ๒ หน่วยกิตนั้น โรงเรียนจะจัดให้เรียนในภาคเรียนใดก็ได้
ทั้งนี้ยกเว้นผู้ที่เรียนมาแล้วไม่ว่ากว่า ๓ ภาคเรียน อาจเรียนน้อยกว่าภาคเรียนละ
๒๕ หน่วยกิตได้

๖. อายุของหน่วยกิต

เพื่อให้นักเรียนได้สำเร็จการศึกษาภายในเวลาอันสมควร จึงได้กำหนด
อายุของหน่วยกิตว่าจะต้องไม่เกิน ๔ ปี หากเกินเวลาที่กำหนด นักเรียนจะต้องเรียนและ
สอบใหม่เฉพาะวิชาที่หน่วยกิตหมดอายุ แล้วจึงนำไปรวมนับให้ครบตามความต้องการ เพื่อจบ
หลักสูตรได้

๗. การโอนหน่วยกิต

นักเรียนที่ได้ศึกษาและได้รับหน่วยกิตวิชาใด จำนวนเท่าไรแล้ว อาจจะไป
โอนหน่วยกิตนั้นจากโรงเรียนหนึ่งไปอีกโรงเรียนหนึ่งได้เมื่อได้รับความยินยอมจากโรงเรียน
ที่จะรับหน่วยกิตนั้น

๘. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔

๙. สภาพการเป็นนักเรียน

สภาพการเป็นนักเรียนให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

๑๐. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการสั่งยกเลิก เพิ่มเติม และ
เปลี่ยนแปลงรายวิชาและเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
ดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับใหม่

เนื่องจากเพิ่งมีการประกาศใช้หลักสูตรฉบับใหม่ในโรงเรียนต่าง ๆ ไปได้เพียง ๑ ภาคการศึกษา จึงมีผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องปัญหาในการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ไม่มากนัก ผลงานวิจัยที่น่าเชื่อถือได้มีดังต่อไปนี้คือ

จूरืพรหม กมลาคันและคณะ^{๕๖} ได้สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาและครูตามสถาบันต่าง ๆ ที่นำหลักสูตรฉบับใหม่ไปใช้ สรุปผลได้ว่า ปัญหาสำคัญเกิดจากการที่กระทรวงศึกษาธิการขาดการเตรียมการและวางแผนล่วงหน้าที่ดี จึงมีผลให้เกิดปัญหาย่อย ๆ ต่าง ๆ หลายปัญหา เช่น

๑. ครูผู้มีหน้าที่ใช้หลักสูตรโดยตรงขาดความเข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับใหม่ในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม การแบ่งสัดส่วนของเนื้อหาวิชาในแต่ละภาค การวัดผลและการประเมินผล

๒. กลุ่มโรงเรียนยังไม่สามารถตกลงหลักการเพื่อความคุ้มกันได้ในรายละเอียด คงทำได้เฉพาะในหลักการใหญ่ ๆ เท่านั้น สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้ครูผู้สอนไม่ทราบจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสอน และตัวนักเรียนเองก็ไม่เข้าใจในรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับใหม่ ทำให้นักเรียนไม่สามารถปรับตัวในด้านการเรียนให้สอดคล้องกับรายละเอียดต่าง ๆ ที่ทางกลุ่มโรงเรียนกำหนด

การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรชั้น ม.ศ. ปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘

กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโครงการติดตามผลการใช้หลักสูตร ม.ศ. ปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘ ขึ้น เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ สำหรับเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา และการช่วยเหลือโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเวลาต่อไป จากการสำรวจครั้งที่ ๑ ในโรงเรียนสวนกุฎิมณฑล ๕๔ โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ๒๕ โรงเรียน กรมอาชีวศึกษา ๑๒ โรงเรียน

^{๕๖}จूरืพรหม กมลาคันและคณะ, "วิถุคคการณในการจักระบบการศึการ าระคัษ มัธยมศึการ", เอกสารประกอบการศึมนา ตอนทึ ๓ (เอกสารอศัสนา, ๒๕๑๘), หนา ๑๗

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ๑๘ โรง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ^{๔๗}

๑. ปัญหาการเรียนเนื้อหาวิชาที่จัดให้เรียน ผลการวิจัยเกี่ยวกับค่านี้นพบว่าเนื้อหาในบางรายวิชาไม่ได้สัดส่วนกับเวลาเรียนและความสำคัญของแต่ละวิชา กล่าวคือ บางรายวิชาในหมวดวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และสังคมศึกษา หลักสูตรกำหนดเนื้อหามากเกินไปในแต่ละภาคเรียน ทำให้ครูสอนไม่ทัน

๒. ปัญหาตำราเรียน โครงการสอน และประมวลการสอน

ปัญหานี้เป็นปัญหาหนักอีกปัญหาหนึ่งในโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรใหม่ เพราะครูและนักเรียนขาดตำราเรียนในวิชาต่าง ๆ เช่น ตำราเรียนสำหรับวิชาพลานามัย ศิลปศึกษา และบางรายวิชาในหมวดสังคมศึกษาและภาษาไทย นอกจากนั้นยังไม่มีโครงการสอนและประมวลการสอนสำหรับรายวิชาต่าง ๆ เช่นรายวิชาในหมวดภาษาอังกฤษและศิลปศึกษา

๓. ปัญหาครูและบุคลากรอื่น ๆ โรงเรียนต่าง ๆ ที่ใช้หลักสูตรใหม่ประสบ

ปัญหาการขาดครูที่มีวุฒิเฉพาะและความสามารถในการสอนบางรายวิชา เช่น ในหมวดศิลปศึกษา ศิลปปฏิบัติ พลานามัย และสังคมศึกษา และมีครูเป็นจำนวนมากที่ขาดความรู้และประสบการณ์ในการสอนเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย เช่นคณิตศาสตร์แผนใหม่ ปัญหาสังคมไทย ปัญหาระหว่างประเทศ ด้ทธิการเมือง ศาสนาสากล เป็นต้น ยิ่งกว่านั้นในการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ครูผู้สอนจำเป็นต้องทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ในโรงเรียนอีก เช่นทำงานด้านธุรการ คานทะเบียนสถิติ คานการวัดผลการศึกษา คานการแนะแนว และคานห้องสมุด ฯลฯ ทำให้ไม่สามารถสอนหรือทำหน้าที่พิเศษได้เต็มที่

๔. ปัญหาคานอาคารสถานที่เรียน และวัสดุอุปกรณ์การศึกษา

สำหรับปัญหาในคานนี้ มีมาก่อนการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ กล่าวคือตามโรงเรียนต่าง ๆ มีห้องเรียนที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและยังขาดอุปกรณ์การเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น หอจดลอง เครื่องมือวิทยาศาสตร์ สนามกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้ตาม

^{๔๗} กองวิจัยการศึกษา, กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, สรุปผลการสำรวจ
ปัญหาครั้งที่ ๑ : โครงการติดตามผลการใช้หลักสูตรชั้น ม.ศ.ปลาย พ.ศ.๒๕๑๘ (เอกสาร
อัครโรเนียว), หน้า ๑ - ๘

โรงเรียนดังกล่าวยังไม่มีห้องสมุด หรือมีห้องสมุด แต่มีหนังสือคนคว่าน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน

๕. ปัญหาคานธุรการและการวัดผล

ทางโรงเรียนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้ตามหลักสูตรใหม่ เช่นระเบียบแสดงผลการเรียน สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน สมุดบันทึกเวลาเรียน และสมุดประเมินผลการเรียน อีกปัญหาหนึ่งก็คือโรงเรียนขาดครูวัดผลที่มีความรู้และประสบการณ์ ทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่ทราบวิธีการในการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ เช่น การคิดคะแนน และการสอบแก้ตัว นอกจากนั้นครูยังไม่ทราบระยะเวลาที่แน่นอนเกี่ยวกับชั่วโมงที่ใชสอน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ปัญหาสุดท้ายที่เกี่ยวกับการวัดผลก็คือการตัดเกรดตามหลักสูตรใหม่ ทำให้เด็กสนใจเรียนน้อยลง เพราะแน่ใจว่าต้องสอบได้

๖. ปัญหาคานการปกครองนักเรียนก็คือ นักเรียนที่มีชั่วโมงว่างมากมักจะหนีจากโรงเรียนไปก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นว่าปัญหาบางข้อได้เกิดขึ้นก่อนการใช้หลักสูตรใหม่ เช่น การขาดครู ห้องเรียนมีไม่พอกับจำนวนนักเรียน ขาดอุปกรณ์การสอนวิชาต่าง ๆ ตลอดจนห้องสมุดและหนังสือสำหรับคนคว่า ส่วนปัญหาที่เพิ่มขึ้นมาภายหลังจากการใช้หลักสูตรฉบับใหม่มักจะเกี่ยวกับการขาดแคลนตำราเรียน โครงการสอน ประมวลการสอบ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ปัญหาคานธุรการ การวัดผล และการปกครองนักเรียน

การดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา ๑๑

การแบ่งกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา ๑๑

สำหรับกลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา ๑๑ นี้ ประกอบด้วยโรงเรียนและวิทยาลัยทุกแห่งที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษานู้นิทยาระดับ ๕ ภายในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ รวม ๓๑ แห่ง โดยมีหัวหน้าสถานศึกษาทุกแห่งที่รวมอยู่ในกลุ่มเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผลจากการประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๘ ณ โรงเรียนสุรนารีวิทยา ได้มีการกำหนดแนวการ

บริหารกลุ่มโรงเรียนเขตศึกษา ๑๑ ไว้มุ่งต่อไปนี้

๑. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

๑.๑ เพื่อให้โรงเรียนภายในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

๑.๒ เพื่อร่วมกันวางมาตรการในการส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา ในเรื่องการใช้หลักสูตร แบบเรียน การเรียนการสอน การประเมินผล และการแนะแนวของโรงเรียนในกลุ่ม โดยการประชุมอบรมสัมมนาเป็นต้น

๑.๓ ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน การเรียน การสอน การประเมินผล ให้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้เท่าเทียมกัน เพื่อสร้างเอกภาพและคุณภาพภายในกลุ่มโรงเรียน

๑.๔ จัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของการศึกษา วัตถุประสงค์และปรัชญาของโรงเรียน

๑.๕ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในกลุ่มโรงเรียน ในด้านการสอน การประเมินผล ให้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้เท่าเทียมกัน เพื่อสร้างเอกภาพและคุณภาพภายในกลุ่มโรงเรียน

๒. สมาชิก สมาชิกของกลุ่มโรงเรียนเขตศึกษา ๑๑ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และวิทยาลัยทุกแห่งที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษานานาชาติระดับ ๕

๓. คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน

๓.๑ คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ประธาน	๑	ตำแหน่ง
รองประธาน	๓	ตำแหน่ง
เลขาธิการ	๑	ตำแหน่ง
ผู้ช่วยเลขาธิการ	๑	ตำแหน่ง

และกรรมการอีกจำนวนหนึ่งตามมติของที่ประชุม

๓.๒ คณะกรรมการชุดนี้อยู่ในตำแหน่ง ๒ ปีการศึกษา แล้วจะต้องทำการ
เลือกตั้งใหม่ภายในเดือนพฤษภาคม

๓.๓ กรรมการทุกตำแหน่งให้เลือกตั้งจากสมาชิก เว้นแต่ตำแหน่งเลขานุการ
และผู้ช่วยเลขานุการ ให้เป็นอำนาจของประชาชนจะเลือกจากบุคคลอื่น ๆ ก็ได้

๓.๔ ในกรณีที่กรรมการตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งว่างลงก่อนหมดวาระ ให้มี
การเลือกตั้งแทน และให้มีเวลาอยู่ในตำแหน่งเท่ากับผู้ที่ตนแทน

๓.๕ ประชาชนกลุ่มจะดำรงตำแหน่งก็สมัยก็ได้แต่ต้องไม่ติดต่อกันเกินกว่า

๒ สมัย

๔. สำนักงานกลุ่ม สำนักงานศึกษาธิการเขต ๑๑

๕. กำหนดการประชุม

๕.๑ ประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง ในปีแรกประชุมทุกวันเสาร์คนเดือน นอกจาก
มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนเป็นวันอย่างอื่น

๕.๒ สมาชิกไม่ต่ำกว่า ๒ ใน ๓ อาจเสนอให้มีการประชุมได้

๕.๓ สถานที่ประชุมอาจกำหนดขึ้นเป็นคราว ๆ ตามความเห็นของที่ประชุม

๕.๔ สมาชิกต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะครบองค์ประชุม
ที่ประชุมใดมีมติให้หัวหน้าสถานศึกษาทุกแห่งในเขตศึกษา ๑๑ ที่ให้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา
ตอนปลาย พ.ศ.๒๕๑๘ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

ปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มโรงเรียนในเขตศึกษา ๑๑

๑. ปัญหาในการดำเนินงาน ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณซึ่งยังมิได้รับการ
จัดสรรมาให้ เท่าที่ดำเนินการอยู่อาศัยความอนุเคราะห์จากเขตศึกษา ๑๑ และหากกรมจะ
จัดสรรงบประมาณไปให้แล้ว โปรดโอนไปยังสำนักงานศึกษาธิการเขต ๑๑

๒. ปัญหาที่จะนำเสนอกรมวิชาการ จากการประชุมที่จังหวัดศรีสะเกษประชาชน
ได้ขอให้สมาชิกรวบรวมปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำเสนอกรมวิชาการ ซึ่งมีปัญหาดังต่อไปนี้

๒.๑ นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน เวลาไม่พอสอบตอนปลายภาค แต่มีคะแนน
ระหว่างภาคอยู่บ้าง ประเมินผลแล้วก็ตก นักเรียนคนนี้จะมีสิทธิ์ในการสอบแก้ตัวเช่นเดียวกับ

นักเรียนที่ตั้งใจเรียน แต่มีง้อสอบตก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างนักเรียนทั้งสองคนแล้ว รู้สึกว่าไม่คอยจะเกิดความเป็นธรรม คือไม่ว่าจะมีสิทธิในการสอบแก้ตัว โดยเท่าเทียมกัน

๒.๒ การกำหนดวิชาบังคับไว้ว่า รายวิชานั้นจะต้องเรียนในภาคเรียนนั้น ภาคเรียนนี้ เท่ากับเป็นการกำหนดว่า นักเรียนจะเรียนจบได้ต้องเรียนถึง ๔ ภาคเรียน ซึ่งความเป็นจริงแล้ว นักเรียนที่เรียนเร็วอาจจะจบก่อนกำหนดนี้ได้ เช่นนักเรียนเรียนได้ภาคเรียนละ ๓๐ หน่วยกิต เมื่อเรียนไป ๓ ภาคเรียน ก็จะเหลืออีกเพียง ๑๐ หน่วยกิตเท่านั้น ซึ่งอาจจะเรียนได้จบภายในภาคฤดูร้อน นักเรียนอาจเรียนจบภายใน ๓ ภาคเรียน แต่อาจยังให้ต้องเรียนไปถึงภาคเรียนที่ ๔ นักเรียนคนนี้จะมีเวลาว่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาแก่โรงเรียน ในด้านการปกครอง และเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจแก่นักเรียน และยังเป็นการสะกิดกันความสามารถของนักเรียนด้วย

๒.๓ นักเรียนชั้น ม.ศ.๕ อาชีวศึกษา สอบชั้น ม.ศ.๖ ตก กรมวิชาการให้คะแนนเป็นรายวิชา วิชาใดตกให้เรียนซ้ำในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งนักเรียนบางคนอาจจะตกเพียง ๓ วิชา แต่ต้องเรียนซ้ำอีก ๑ ปี ก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน ซึ่งหากทำให้เรียนซ้ำในภาคฤดูร้อนแล้ว นักเรียนอาจได้เลื่อนไปเรียนชั้น ม.ศ.๖ ในปีต่อไปพร้อมนักเรียนที่สอบได้คนอื่น ๆ

ปัญหาทั้งสามข้อนี้ เสนอมาเพื่อให้กรมวิชาการพิจารณาปรับปรุงระเบียบการประเมินผลให้ดียิ่งขึ้น

๒.๔ ในรายวิชาที่ต้องผ่านก่อน ซึ่งกลุ่มวิชาต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ เช่นจะต้องผ่านรายวิชาที่ ๑ ก่อน จึงจะเรียนในรายวิชาที่ ๒ ได้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังที่ทราบกันอยู่ แต่หมวดวิชาอื่น ๆ ยังมีได้ดำเนินการแก้ไข ถ้าโรงเรียนจะยึดหลักเกณฑ์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้กับหมวดวิชาอื่น ๆ จะได้หรือไม่ เช่น หมวดวิชาภาษาอังกฤษ ฯลฯ

จากการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว จึงนำมาเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางเพื่อศึกษาปัญหาการให้หลักสูตรฉบับ พ.ศ.๒๕๑๘ ต่อไป